

که تقدیم به حبیبی جانم
که خلی خلی دوستش
می دارم ...

سید علی روح بخش

۱۳۹۰/۷/۲۲

راه همسایه

حقوق شهروندی

مؤلف: سید علی روح بخش

ناشر: امام همام

ناشر همکار: ورع

نوبت و تاریخ چاپ: اول / تابستان ۱۳۹۰

لیتوگرافی: آفتاب

چاپ: گلبرگ

شمارگان: ۱۰۰۰

قیمت: ۳۰۰۰ تومان

شابک 978-964-92314-1-9

مرکز بخش:

۱۱	.....	مقدمه
۱۳	.....	همسایه یا شهروند؟
۱۷	.....	همسایه بد
۱۹	.....	علاج همسایه بد
۲۴	.....	حق همسایه
۲۴	.....	اهمیت حقوق همسایه
۳۰	.....	مصادیق حقوق همسایه
۳۰	.....	(۱) تکریم
۳۲	.....	(أ) ترک آزار
۳۶	.....	مصادیق آزار همسایه
۴۰	.....	(ب) نیکی نمودن
۴۰	.....	مصادیق احسان به همسایه
۴۴	.....	(ج) احترام به اعتماد
۴۶	.....	وفای به عهد مهمتر از جهاد
۴۶	.....	راز داری و امانتداری
۴۸	.....	(۲) برابری
۵۱	.....	گذشت و حسن ظن
۵۳	.....	نگاهی دیگر به «تحمل»

- ۵۵ ..... تحمل همسایه
- ۵۷ ..... توبیخ
- ۵۹ ..... کمک (۳)
- ۶۱ ..... مواسات و ایثار
- ۶۳ ..... یک سؤال مهم
- ۶۵ ..... (أ) قرض
- ۶۶ ..... (ب) عاریه
- ۶۸ ..... (۴) دفاع غیابی
- ۷۰ ..... (۵) ساختمان مناسب
- ۷۱ ..... (۶) تحفه
- ۷۱ ..... تقاضای تحفه
- ۷۳ ..... (۷) عیادت
- ۷۴ ..... آداب عیادت مریض
- ۷۷ ..... (۸) تعزیت
- ۷۹ ..... (۹) ترک حسادت
- ۸۱ ..... (۱۰) ترک عیبجویی
- ۸۲ ..... مشکلات اجتماعی و سوره حجرات
- ۸۷ ..... (۱۱) دعا
- ۸۸ ..... خصوصیت دعا برای اطرافیان
- ۹۰ ..... همسایه مسجد
- ۹۵ ..... رساله حقوق امام سجاد (علیه السلام)
- ۹۵ ..... مقدمه
- ۹۶ ..... متن رساله حقوق
- ۹۸ ..... حق خداوند
- ۹۸ ..... حق نفس
- ۹۸ ..... حق زبان
- ۹۹ ..... حق گوش
- ۹۹ ..... حق چشم
- ۹۹ ..... حق پا
- ۱۰۰ ..... حق دست
- ۱۰۰ ..... حق شکم

- ۱۰۰..... حق نیروی جنسی
- ۱۰۱..... حق نماز
- ۱۰۱..... حق روزه
- ۱۰۱..... حق حج
- ۱۰۲..... حق صدقه
- ۱۰۲..... حق قربانی
- ۱۰۳..... حق پیشوا
- ۱۰۳..... حق معلم
- ۱۰۴..... حق مولا
- ۱۰۴..... حقوق زیردستان
- ۱۰۵..... حق شاگرد
- ۱۰۵..... حق همسر
- ۱۰۶..... حق برده
- ۱۰۶..... حق مادر
- ۱۰۷..... حق پدر
- ۱۰۷..... حق فرزند
- ۱۰۷..... حق برادر
- ۱۰۸..... حق آزاد کننده برده
- ۱۰۸..... حق برده آزاد شده
- ۱۰۹..... حق احسان کننده
- ۱۰۹..... حق اذان گو
- ۱۱۰..... حق امام جماعت
- ۱۱۰..... حق همنشین
- ۱۱۰..... حق همسایه
- ۱۱۱..... حق دوست
- ۱۱۱..... حق شریک
- ۱۱۲..... حق مال
- ۱۱۲..... حق طبکار
- ۱۱۳..... حق همکار
- ۱۱۳..... حق مدعی
- ۱۱۳..... حق مدعی علیه

- ۱۱۴..... حق مشورت کننده
- ۱۱۴..... حق مشورت دهنده
- ۱۱۵..... حق نصیت خواه
- ۱۱۵..... حق نصیحت کننده
- ۱۱۵..... حق کهنسال
- ۱۱۶..... حق خردسال
- ۱۱۶..... حق سؤال کننده مالی
- ۱۱۶..... حق سؤال شونده مالی
- ۱۱۷..... حق خوشحال کننده
- ۱۱۷..... حق بدی کننده
- ۱۱۸..... حق هم کیش
- ۱۱۸..... حق اهل ذمه
- ۱۲۰..... قسمت یابانی
- ۱۲۲..... منابع کتاب

مقدمه

بسیار شنیده‌ایم که اگر چهل نفر کنار جنازه شخصی شهادت دهند که از او جز خوبی ندیده‌اند خداوند، بدی‌هایش را بخشیده و او را مورد آمرزش و رحمت ویژه‌اش قرار می‌دهد. حال خوب است این را هم بشنوید اگر شخصی بمیرد و تنها سه نفر از همسایگانش از او اعلان رضایت کنند، خداوند او را می‌بخشد.^۱ مقایسه کنید: در حدیث معروف، تعبیر به مؤمن شده اما اینجا تعبیر به همسایه شده است. همسایه‌ای که ممکن است مؤمن هم نباشد. در آن حدیث، عدد چهل آمده است اما در حدیث دوم، سه نفر نیز کافی اعلان شده است. در آن حدیث آن چهل مؤمنی باید بگویند ما جز خیر و خوبی از او چیزی ندیدیم ولی در این حدیث گفته شده تنها کافی است همسایگان از او اعلان رضایت کنند.

^۱ إِذَا حَضَرَ الْمَيِّتَ أَرْبَعُونَ رَجُلًا فَقَالُوا اللَّهُمَّ إِنَّا لَا نَعْلَمُ مِنْهُ إِلَّا خَيْرًا قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ قَدْ قَبِلْتُ شَهَادَتَكُمْ وَ عَفَرْتُ لَهُ مَا عَلِمْتُ مِمَّا لَا تَعْلَمُونَ. (کافی: ۳/۲۵۴) امام صادق (علیه‌السلام): زمانی که چهل نفر کنار جنازه مرده‌ای حضور یابند و بگویند: «خدایا ما از او جز خوبی نمی‌دانیم.» خداوند می‌فرماید: من شهادت شما را قبول کردم و آنچه را که من از او می‌دانم و شما نمی‌دانید، آمرزیدم.

^۲ مِنْ مَاتَ وَ لَهُ جِيرَانٌ ثَلَاثَةٌ كُلُّهُمْ رَاضُونَ عَنْهُ عَفَرَ لَهُ. (مستدرک: ۸/۴۲۲) به نقل از کتاب لب الالباب قطب راوندی) پیامبر خدا (صلی‌الله‌علیه‌وآله): هرکس بمیرد و دارای سه همسایه باشد و همه آنها از او راضی باشند، مورد آمرزش قرار خواهد گرفت.

آیا همین حدیث کفایت نمی‌کند تا نگاه ما را به مقوله همسایه تغییر دهد و ما را ترغیب سازد تا درباره حقوق همسایه بیشتر بدانیم و از خداوند بخواهیم ما را در این مسیر موفق بدارند؟!

در این نوشتار تلاش می‌کنیم تا اهمیت اهتمام به حقوق همسایگان و شهروندان را تبیین نموده و مصادیق این حقوق را روشن سازیم. برای این منظور از آیات قرآن و متون حدیثی حضرات معصومین (علیهم‌السلام)، بیشترین بهره را برده‌ایم. امیدواریم خداوند همه ما را عامل به اسلام عزیز قرار دهد تا بتوانیم، در دنیا و آخرت به سعادت برسیم.

www.ketab.ir